

3. Сорока Л.С. Обліково-інформаційна система в управлінні економічною безпекою для різних поведінкових моделей підприємства / Л.С. Сорока // Облік і фінанси. – 2013. – № 1 (59). – С. 51 – 55.

УДК 658.15

Загородна О. М.,
к. е. н. доцент, доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
Серединська В. М.,
к. е. н. доцент, доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
Тернопільський національний економічний університет

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Нестійкий фінансовий стан підприємства стримує його розвиток, знижує платоспроможність та інвестиційну привабливість, генерує ризик банкрутства. Ці обставини актуалізують проведення досліджень орієнтованих на розвиток антикризових методів управління господарюючими суб'єктами. Застосування останніх можливе за умови систематичної регулярної оцінки кризових процесів діяльності та прогнозування можливого настання банкрутства ще до появи явних ознак. Така оцінка здійснюється на основі фінансового аналізу і повинна мати діагностичний характер. Дослідження даних проблем дозволяє запропонувати таку загальну схему побудови механізму діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства. Спочатку проводиться загальний експрес-діагноз фінансового стану підприємства, а при виявленні кризових явищ визначається їх вид, причини і швидкість охоплення підприємства. Далі здійснюють глибоке, фундаментальне дослідження виду кризових явищ і причин їх виникнення. Таким чином, діагностування фінансового стану і стійкості функціонування підприємства містить у собі два основні етапи: експрес-діагностику та фундаментальну діагностику і здійснюється на всіх стадіях циклу кругообігу капіталу, тому, що фінансові труднощі можуть виникнути на будь-якій з них, наприклад, надмірне запозичення коштів на стадії «залучення» або неефективне їх використання на стадії «використання».

Експрес-діагностика фінансового стану й стійкості функціонування підприємства дає можливість за «слабкими сигналами» виявляти порушення пропорцій у фазах циклу кругообігу капіталу на підприємстві. Вона пов'язана з моніторингом зовнішнього і внутрішнього середовища з метою виявлення

ранніх «слабких сигналів», що попереджують про зародження негативних тенденцій діяльності. На цьому етапі важливим моментом є кількісний вимір таких сигналів, які повинні диференціюватися залежно від фаз кругообігу капіталу підприємства. Крім того необхідно відслідковувати динаміку та, ґрунтуючись на існуючій статистичній базі, оперативно фіксувати найменші зміни в «слабких сигналах», які повинні мати кількісне відображення у показниках фінансового стану підприємства. До переліку основних «слабких сигналів», які можуть на ранній стадії зародження фінансової кризи на підприємстві сигналізувати про порушення пропорцій у фазах циклу кругообігу капіталу відносять: наявність та зростання обсягу кредиторської заборгованості, кредитів і позик в т.ч. прострочених; наявність та зростання обсягу дебіторської заборгованості, в т.ч. простроченої; наявність та зростання збитків; зниження обсягу нерозподіленого прибутку; зниження вартості основних засобів; необґрунтоване зростання виробничих запасів, незавершеного виробництва, незавершених капітальних інвестицій і т.п.

Виявлені під час експрес-діагностики «кризові явища» повинні детально вивчатися на наступному етапі, а саме на етапі фундаментального дослідження фінансового стану й стійкості функціонування підприємства. В межах цього етапу оцінюється розмір та детально досліджуються порушення пропорцій у фазах циклу кругообігу капіталу на підприємстві; виявляються причини порушення, динаміка зміни їх впливу на перебіг фінансової кризи, розробляються заходи фінансової стабілізації підприємства. Для оцінки масштабів кризових явищ необхідна система показників-індикаторів, яка б охопила найбільш суттєві об'єкти вивчення. До них варто віднести: чистий грошовий потік; структуру капіталу; склад боргових зобов'язань і боргових прав; склад активів; склад поточних витрат підприємства; рівень ефективності використання капіталу, рівень ризику. Ріст розміру негативних відхилень за показниками-індикаторами в динаміці, досягнення ними критичних значень характеризує наростання кризових явищ діяльності суб'єктів господарювання, які створюють загрозу банкрутства.

Методичні рекомендації Міністерства економіки України при оцінці кризового стану підприємства пропонують використовувати три принципові характеристики: поточна неплатоспроможність; критична неплатоспроможність; надкритична неплатоспроможність [1]. Поточною неплатоспроможністю характеризується фінансовий стан будь-якого підприємства, якщо на конкретний момент у зв'язку з випадковим збігом обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатньо для погашення поточного боргу не інакше як через відновлення платоспроможності. Ознаки критичної неплатоспроможності, що відповідають

фінансовому стану потенційного банкрутства, мають місце в разі, коли на початку і наприкінці звітного кварталу присутні ознаки поточної неплатоспроможності, а коефіцієнт покриття і коефіцієнт забезпечення власними засобами наприкінці звітного кварталу менші за їхні нормативні значення – 1,0 та 0,1 відповідно. Якщо за підсумками року коефіцієнт покриття менший за 1,0 і підприємство не отримало прибутку, такий його фінансовий стан характеризується ознаками надкритичної неплатоспроможності. У такому разі задоволення визнаних судом вимог кредиторів можливе шляхом застосування ліквідаційної процедури.

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, що запропонована загальна схема механізму діагностики фінансового стану і стійкості функціонування дозволить підвищити ефективність антикризового управління на підприємстві.

Література

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Наказ Міністерства економіки і торгівлі від 26.10.2010 № 1361. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/ME06025.html

УДК 658.016.8

Кіндрацька Г.І.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Одним з пріоритетних напрямів, як передбачено в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», є реформування системи банкрутства підприємств. Згідно з дослідженням Світового банку «Doing Business 2018» процедура банкрутства: надто тривала (в Україні – 2,9 роки, тоді як в Ірландії – 0,4); має високу вартість (в Україні – 40,5 % від вартості майна боржника, а в Норвегії – 1%); характеризується низькою ефективністю (індекс стягнення в Україні – 8,9 центи/долар, а в Норвегії – 93,1 [1]. Відповідно особливої актуальності набуває удосконалення аналітичного забезпечення системи попередження банкрутства підприємств, адже в умовах високих ринкових ризиків проблематично «вловити» той момент, коли погіршення основних фінансових